

ชื่อเรื่อง วิถีชุมชนเลียบคลองมหาสวัสดิ์กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัย นางสาวพัฒนศักดิ์กร อรรถาศิลป์

กรรมการควบคุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงคุณ จันทจร และอาจารย์ ดร.มาริสสา โกเศษะโยธิน

ปริญญา ศศ.ม. สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2552

บทคัดย่อ

ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่และสำคัญที่สุดของอำเภอพุทธรักษา จังหวัดนครปฐม ที่ยังคงรักษาความเป็นอยู่อย่างไทยที่เรียบง่าย ด้วยการพึ่งพาคลองมหาสวัสดิ์ในการดำรงชีวิตและเป็นทางสัญจรตามธรรมชาติ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาวิถีชีวิตของประชาชน และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธรักษา จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลภาคสนาม ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลคือ กลุ่มผู้รู้จำนวน 12 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 29 คน และกลุ่มบุคคลทั่วไป 21 คน นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการแบบสามเส้าและวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แล้วนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนเลียบคลองมหาสวัสดิ์มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ไม้ดอกไม้ประดับ แต่จากการได้รับวัฒนธรรม ความทันสมัยจากสังคมเมือง ทำให้วิถีชีวิตของชุมชนเปลี่ยนแปลงจากเดิม มีประชาชนบางส่วนหันไปประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่บริเวณใกล้เคียงในเขตกรุงเทพมหานคร แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ที่สำคัญได้แก่ วัดสุวรรณาราม มีพระอุโบสถสวยงามแบบสถาปัตยกรรมไทย แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร ประกอบด้วย สวนผลไม้ สวนกล้วยไม้ สวนนาบัว ผลผลิตแปรรูปด้านการเกษตรของกลุ่มแม่บ้าน และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติประกอบด้วยทัศนียภาพเลียบคลอง ทัศนียภาพเรือสวนไร่นา และวิถีชีวิตริมน้ำ

แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ต้องดำเนินการแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบคณะกรรมการ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน จัดให้มีการศึกษา ถึงความต้องการที่จำเป็นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความต้องการของนักท่องเที่ยว มีการวางแผนการท่องเที่ยว และเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้จุดเด่นทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยว และสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เครือข่าย ให้เครือข่ายดูแล แหล่งท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ธุรกิจการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้ ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชน เพื่อชุมชน และเกิดประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และพัฒนาวัฒนธรรมชุมชน มีการเพิ่มเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวคัดสรร ได้แก่ เส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำตามคลองมหาสวัสดิ์ เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้กับ ทัศนียภาพ เรือกสวนไร่นา และวิถีชีวิตของชาวคลองมหาสวัสดิ์ ซึ่งจะทำให้ชุมชนชาวคลองมหาสวัสดิ์มีรายได้และวางแผนวัฒนธรรมของตนเอง และนำไปสู่การอนุรักษ์สืบสานและพัฒนา วัฒนธรรมชุมชนอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งต่อไป

โดยสรุป ชุมชนชาวคลองมหาสวัสดิ์ มีศักยภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องด้วยปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ คือมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ยังคงมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติแวดล้อมที่สวยงาม สมควรที่ ชุมชน องค์กรของรัฐและเอกชน จักได้ร่วมมือกันรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เหล่านี้ให้ยั่งยืน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนสืบไป

TITLE The Community Ways of Life along Klongmahasawat Canal and the Management of Cultural Tourism through Community's Participation

AUTHOR Miss. Patsatjakorn Atthasilp

ADVISORS Asst. Prof. Dr. Songkoon Chantachon and Dr. Marisa Koseyayothin

DEGREE M.A. **MAJOR** Cultural Science

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2009

ABSTRACT

Mahasawat canal community had been historically the oldest and most important community of Phuttha Monthon district in Nakhon Pathom province, that still maintained the ways of life in simplicity. The people used Mahasawat canal for making their living and for their natural way of transportation. The Mahasawat canal community had potential to be developed to become a cultural tourism site. The study aimed to : 1) examine the ways of life of the people and the cultural tourism sites along Mahasawat canal; and 2) explore the ways to develop the management of the cultural tourism in the community along Mahasawat canal, Phutthamonthon district, Nakhon Pathom province. Qualitative research methodology was used for this study; both written documents and fieldwork data were collected. Fieldwork data were gathered through interviews, observations, and group discussions from the sample groups of informants : key-informants, 29 casual informants, and 21 general informants. The data were checked for their accountability using the triangular technique and were analyzed in accordance with the given objectives. Then, the results of the analysis were presented in the form of a descriptive analysis.

The results of the study revealed that the people in the community along the Mahasawat canal had maintained their old ways of living; these included agricultural works, such as rice farming, gardening, flowers and decorative plants. Since the community had absorbed the modernized culture from urban society, the ways of life of the community had been changed. Numbers of people went to work in the factories nearby Bangkok metropolitan. The important cultural tour sites of the community along Mahasawat canal were Wat Suvannaram monastery, with beautiful church of Thai architectural style; the agricultural tourism sites---fruit gardens, orchid gardens, lotus gardens; agricultural processed products of the housewife groups; and natural

tourism sites, such as, the scenery along the canal, the scenery of the paddy-fields, and the people lives on the two sides of the canal.

On the ways to develop the management of the cultural tourism in the community along the Mahasawat canal, the co-operation, in the form of the committee among government sectors, private sectors, and community, needed to be formed to explore the necessary needs in the management of cultural tourism and the needs of the tourists; tourism plans had to be established and tourism activities had to be chosen, with emphases on the advantage of the cultural aspects, establishing tourism networks, and educating the networks; assigning the networks the responsibility for the tourism sites, as well as receiving proper benefits from tourism. This cultural tourism business had to be operated by the community, for the community, and beneficial for conservation and the development of the community culture. Main tourism routes should be assigned as the selected tourism routes, such as canal route along Mahasawat canal; the tourists could enjoy the sceneries of the paddy-fields and the ways of life of the people along Mahasawat canal. The people in the community would obtain income and care for their own culture, which in turn, leading to conservation, transmission, and development of the community culture continuously and strength.

In conclusion, Mahasawat canal community had the potential in the development of the management of the cultural tourism operation, due to the following supportive factors which included : having long historical heritage; capability in maintaining their traditional ways of life; having cultural tourism sites and beautiful natural environment. The community, government sectors, and private sectors, should put their efforts together to conserve and develop the cultural tourism sites for the long lasting continuity and for the benefit of the community.

